

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “เศรษฐศาสตร์การเมืองของการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ (Historical Qualitative Research) ในลักษณะที่เป็นกรณีศึกษา โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนกระบวนการศึกษาประกอบด้วยหัวข้อสำคัญดังนี้ คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การตรวจสอบข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้จะเก็บข้อมูลด้วย 2 วิธีการ คือ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสำรวจเอกสาร มุ่งรวบรวมข้อมูลในประเด็นนอกเหนือจากการสัมภาษณ์ รวมทั้งจะใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งจะใช้อีกสารชั้นต้นและชั้นรองดังนี้

- 1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อมูลดิบ ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญ เช่น เอกสารการประชุมกลุ่ม บันทึกการประชุม เอกสารทางราชการ เป็นต้น

- 1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์แล้วระดับหนึ่ง และเพื่อช่วยให้วิเคราะห์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองเหล่านี้ที่สำคัญ เช่น หอจดหมายเหตุ หนังสือพิมพ์ ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์จะใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured or Guided Interview) ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลายคนพร้อมกับการเก็บรวบรวมสาระการรับ โลกและประสบการณ์ของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจะมุ่งรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาอ้างอิงและอธิบายในประเด็นต่าง ๆ ของงานวิจัย โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าไปหาข้อมูลในพื้นที่ (Field Research) และสัมภาษณ์จากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลหลัก (Key-Informants)

การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการดังนี้

1. การตรวจสอบความถูกต้องโดยเปรียบเทียบจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง (Triangulation of Data Sources) เช่น การสัมภาษณ์ภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐบาลและราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนหรือการสัมภาษณ์ซ้ำโดยเปลี่ยนเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถยืนยันข้อมูลในกาละและเทศะที่แตกต่างกัน และให้เกิดความเชื่อมั่นในข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์
2. การเปรียบเทียบจากการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี (Triangulation of Methods) เพื่อเป็นการปิดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งของข้อมูลแต่ละชุด
3. การเปรียบเทียบจากการใช้ทฤษฎีแนวคิดหลายๆชุด (Triangulation of Theories) เป็นการใช้มุมมองด้านทฤษฎีจากหลาย ๆ ชุด เข้าไปมองปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา
4. การเปรียบเทียบจากทัศนระจากนักวิจัยหลายๆท่าน (Triangulation of Investigators) เป็นการสะท้อนความคิดเห็นของนักวิจัยหลาย ๆ ท่าน เพื่อชี้ให้เห็นถึงความคิดเห็นที่เหมือนหรือแตกต่างของข้อมูลและรายงานการวิจัยแต่ละชิ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ ข้อมูลในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นการตีความภายใต้ฐานของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวมาร์กซิสต์ โดยใช้แนวคิดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมและกลุ่ม คือ การจำแนกและอธิบายว่า กลุ่มคนต่างๆในสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีรูปแบบความสัมพันธ์อะไรบ้าง และแต่รูปแบบเกิดขึ้นในบริบทเช่นใดเครื่องมือในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยจะใช้วิเคราะห์ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประกอบไปด้วย

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและชนชั้น จะเป็นการวิเคราะห์เพื่อหากกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ ว่ากลุ่มต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร พึ่งพาอาศัยหรือเอารัดเอาเปรียบ นำไปสู่ความขัดแย้งหรือการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายอย่างไร ทั้งนี้เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่าแต่ละกลุ่มมีองค์ประกอบอะไร มีผลประโยชน์อย่างไร และมีการขยายบทบาทของกลุ่มอย่างไรซึ่งจะทำ

ให้เข้าใจถึงลักษณะของความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ทรัพยากรหรือการช่วงชิงพื้นที่ในเวทีทางการเมือง

1.2 การวิเคราะห์เชิงแบบแผน ทั้งนี้เพื่อหากระบวนการ วิธีการและรูปแบบการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม

1.3 การวิเคราะห์เชิงกระบวนการ เพื่ออธิบายถึงวิธีการสร้างเครือข่ายของพันธมิตรในการสะสมทุน ตลอดจนถึงการสร้างเครือข่ายของภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในการรวมตัวกันเพื่อต่อรอง กดดัน เพื่อรักษาและช่วงชิงผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง